

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Затверджую

Голова Приймальної комісії
Ректор

Анатолій МЕЛЬНИЧЕНКО

підпис

28.03.2025 р.

дата

ПРОГРАМА
додаткового вступного випробування

для вступу на освітньо-наукову програму підготовки доктора філософії
«Філологія»

за спеціальністю В11 Філологія (за спеціалізаціями)

Програму ухвалено:

Науково-методичною комісією за спеціальністю
В11 Філологія (за спеціалізаціями)

Протокол № 8 від 27 березня 2025 р.

Голова НМКУ

Ганна КОЛОСОВА

Київ – 2025

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Додаткове вступне випробування на навчання для здобуття наукового ступеня доктор філософії зі спеціальності В11 Філологія (за спеціалізаціями) проводиться для вступників, напрям підготовки яких не відповідає обраній для вступу спеціальності, та здійснюється на основі здобутого другого (магістерського) рівня вищої освіти*. Програму підготовлено відповідно до Правил прийому до Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

Метою проведення додаткового вступного іспиту є перевірка рівня фундаментальної та професійної підготовки, достатнього для продовження навчання фахівців за освітньо-науковою програмою докторів філософії (PhD) спеціальності В11 Філологія (за спеціалізаціями).

Додатковий вступний іспит є комплексним та має перевірити такі вміння й навички майбутніх аспірантів:

- володіння фундаментальними знаннями з перекладознавчих і філологічних дисциплін відповідно до освітньо-професійної програми магістрів філології;
- здійснення письмового перекладу науково-популярних і науково-технічних текстів з основної іноземної мови рідною мовою;
- здійснення письмового перекладу науково-популярних і науково-технічних текстів з рідної іноземної мовою;
- володіння навичками застосування перекладацьких трансформацій.

Теоретична складова іспиту представлена п'ятьма розділами:

1. Теорія перекладу.
2. Комунікативна лінгвістика.
3. Теорія міжкультурної комунікації.
4. Теорія тексту й дискурсу.
5. Методологія лінгвістичних та перекладознавчих досліджень.

Практична складова орієнтована на переклад текстів з іноземної мови українською та з української мови іноземною.

Додаткове вступне випробування на програму підготовки докторів філософії (PhD) зі спеціальності В11 Філологія (за спеціалізаціями) проводиться у формі письмового екзамену. Тривалість підготовки вступника до відповіді – 2 академічні години. Оцінювання відповідей здійснюється згідно зі шкалою оцінювання.

Додатковий вступний іспит складається з трьох завдань:

Завдання 1. Тестові питання з кожного розділу фахових дисциплін.
Час на виконання – 30 хвилин.

Завдання 2. Переклад тексту з основної (першої) іноземної мови українською. Тексти, які пропонуються на переклад, належать до науково-популярного чи науково-технічного стилів, обсяг тексту – 1000 друкованих знаків. Час на виконання – 30 хвилин.

Завдання 3. Переклад тексту з української мови основною (першою) іноземною. Тексти, які пропонуються на переклад, належать до науково-популярного чи науково-технічного стилів, обсяг тексту – 1000 друкованих знаків. Час на виконання – 30 хвилин.

Під час складання додаткового вступного випробування не дозволяється використання жодних допоміжних матеріалів, у тому числі паперових й електронних словників, довідників та електронних перекладачів.

Інформація про правила прийому на навчання та вимоги до вступників на освітньо-наукову програму «Філологія» наведено в розділі «Аспірантура» на веб-сторінці Приймальної комісії КПІ ім. Ігоря Сікорського за посиланням <https://pk.kpi.ua/>

*Відповідно доп. 2 Розділу XV закону Про вищу освіту вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста прирівнюється до вищої освіти ступеня магістра

II. ТЕМИ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ДОДАТКОВИЙ ВСТУПНИЙ ІСПИТ

Теорія перекладу

1. Теорія перекладу як лінгвістична наука.
2. Роль перекладу в розвитку світової культури та зміцненні міжнародних зв'язків.
3. Проблема визначення перекладу. Класифікації видів перекладу.
4. Прагматичні, герменевтичні та нормативні аспекти перекладу.
5. Проблема моделювання перекладу.
6. Засоби, прийоми та методи перекладу.
7. Категорії еквівалентності й адекватності перекладу.
8. Лінгвістична характеристика лексико-семантичних перетворень.
9. Граматичні, лексичні, лексико-граматичні трансформації при перекладі.
10. Труднощі перекладу, зумовлені морфологічними та синтаксичними особливостями.

Комунікативна лінгвістика

1. Комунікативний акт: структура й види.
2. Сутність та складові комунікативного акту.
3. Прагматичні аспекти комунікації.
4. Ролі та статус учасників спілкування.
5. Гендерні аспекти спілкування.
6. Загальна характеристика, складові та види мовленнєвих стратегій спілкування.
7. Комунікативні інтенції.
8. Мовна та комунікативна компетентності.
9. Етапи і закономірності породження і сприйняття мовлення в різних комунікативних умовах.
10. Комунікативні девіації і невдачі.

Теорія міжкультурної комунікації

1. Поняття «комунікація». Цілі комунікації.
2. Поняття культури та культурних стандартів.
3. Мовна картина світу.
4. Мова та тип мислення.
5. Теорія прототипів / стереотипів як ключ до міжкультурних феноменів.
6. Семантика прототипів / стереотипів. Значення. Дефініція.
7. Культурні ключові концепти.
8. Міміка й жести. Невербальне й паравербальне спілкування. Культурні кліше.
9. Соціальний та конотативний компоненти лексики.
10. Ідіоматичне вживання лексики.

Теорія тексту та дискурсу

1. Трактатування тексту, його складових та підходи до його дослідження.
2. Типологія текстів за критеріями.
3. Категорії тексту, його властивості та ознаки.
4. Тлумачення дискурсу, його визначення і підходи до його дослідження.
5. Типологія дискурсу за критеріями.
6. Категорії дискурсу.
7. Структурно-композиційна будова тексту.
8. Лінгвостилістичний аналіз тексту.
9. Методика проведення аналізу тексту.

10. Концептуальні виміри тексту й дискурсу.

Методологія лінгвістичних та перекладознавчих досліджень

1. Типи наукових досліджень. Методологія і системність у науковому пізнанні.
2. Методи наукових досліджень.
3. Основні напрями та підходи до лінгвістичних і перекладознавчих досліджень.
4. Основні етапи і процедури лінгвістичних і перекладознавчих досліджень.
5. Структурно-змістовий алгоритм виконання теоретичної частини дисертації. Розкриття сутності етапів проведення дослідження.
6. Програма й методика виконання експериментальної частини дослідження. Здійснення добору, аналізу та опису мовного матеріалу.
7. Мовностилістичні особливості викладу та оформлення результатів наукового дослідження: правила й загальні вимоги до оформлення наукових робіт, побудова таблиць, графіків, діаграм і схем.
8. Оформлення результатів науково-дослідної роботи, наукових статей і тез доповідей на конференціях за матеріалами дослідження.
9. Науковий стиль мовлення. Наукова етика цитувань і посилань.
10. Рецензування науково-дослідних робіт, відкриттів, винаходів та раціоналізаторських пропозицій.

ІІІ. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література до 1-го розділу

1. Білоус О.М. Теорія і технологія перекладу. Курс лекцій: доопрацьований та доповнений. Навчальний посібник для студентів перекладацьких відділень. Кіровоград, РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. 200 с.
2. Зимомря І. Теорія та практика перекладу. Німецька мова: курс лекцій. Ужгород, 2023. Ч. II. 46 с.
3. Кияк Т.Р., Науменко А.М., Огуй О.Д. Теорія і практика перекладу. Німецька мова. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: Нова книга, 2006. 592 с
4. Полюк І.С., Бондар Л.В. Особливості перекладу текстів різних стилів. Французька мова : [навч. посіб.]. Київ: НТУУ «КПІ», 2011. 396 с.

5. Синегуб, С.В. Theorie und Praxis der Übersetzung: Deutsch – Ukrainisch. Теорія та практика перекладу з німецької мови: Навч. посібник. К.: Вид. центр КНЛУ, 2018. 272 с.
6. Eco U. Experiences in Translation. Toronto: University of Toronto Press, 2001. 112 p.
7. Korunets I.V. Contrastive Typology of the English and Ukrainian Languages. Kyiv: Lybid, 2003.
8. Munday J. Introducing Translation Studies: Theories and Applications. London; New York: Routledge, 2001. 236 p.
9. Nord Ch. Textanalyse und Übersetzen. Theoretische Grundlagen, Methode und didaktische Anwendung einer übersetzungsrelevanten Textanalyse. 4. überarbeitete Auflage. Tübingen: Julius Groos Verlag Brigitte Narr, 2009. 283 S.

Література до 2-го розділу

1. Бацевич Ф. С. Основы коммуникативной лингвистики. Київ: Академія, 2004. 342 с.
2. Дегтярьова К.В. Основы теории мовної комунікації: Навчально-методичний посібник для студентів факультету філології та журналістики напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література». Полтава, 2012. 70 с.
3. Barbara T., Matthias K., та Matthias R. Normativität in der Kommunikationswissenschaft. Springer Fachmedien Wiesbaden, 2013. 486 S.
4. McCarthy M., O'Dell F. Academic Vocabulary in Use. Cambridge: CUP, 2008. 176 p.

Література до 3-го розділу

1. Косенко Ю.В. Основы теории мовної комунікації: навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2011. 187 с.
2. Дегтярьова К.В. Основы теории мовної комунікації: Навчально-методичний посібник для студентів факультету філології та журналістики напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література». Полтава, 2012. 70 с.
3. Селіванова О.О. Основы теории мовної комунікації: Підручник / Олена Олександрівна Селіванова. Черкаси: Чабаненко Ю.А., 2011. 350 с.
4. Семенюк О. А., Паращук В. Ю. Основы теории мовної комунікації. Навчальний посібник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2010. 240 с.
5. Ammon U., Kyvelos R. Variantenwörterbuch des Deutschen: die Standardsprache in Österreich, der Schweiz und Deutschland sowie in Liechtenstein, Luxemburg, Ostbelgien und Südtirol. W. de Gruyter. 2004. 954 S.

6. Barber C. The English language: a historical introduction. Cambridge: Cambridge University Press, 1993. 292 p.
7. Barbara T., Matthias K., Matthias R. Normativität in der Kommunikationswissenschaft. Springer Fachmedien Wiesbaden, 2013. 486 S.
8. Lüsebrink, H. Interkulturelle Kommunikation: Interaktion, Fremdwahrnehmung, Kulturtransfer. J.B. Metzler, 2016. 236 S.
9. Perry J. Pragmatics. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. 178 p.
10. Petrick J., A. Anker. Communication Theory. [http://en.wikibooksorg/wiki/Communication Theory](http://en.wikibooksorg/wiki/Communication_Theory).
11. Yule G. Pragmatics. Oxford: Oxford University Press, 1999. 137 p.

Література до 4-го розділу

1. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. Монографія / Безугла Л.Р., Бондаренко Є.В., Донець П.М., Мартинюк А.П. та ін. / Під загальн. ред. І.С. Шевченко. Харків: Константа, 2005. 360 с.
2. Міщенко, А. Л. Лінгвістика фахових мов та сучасна модель науково-технічного перекладу. Монографія. Вінниця: Нова Книга, 2013. 448 с.
3. Селіванова О.О. Основи теорії мовної комунікації: Підручник. Черкаси: Чабаненко Ю.А., 2011. 350 с.
4. Dijk T.A. van. Introduction. Dialogue as Discourse and Interaction. Handbook of Discourse Analysis. London: Acad. Press, 1985. Vol. 3. P. 1–11.
5. Krallmann, D., Ziemann A. Grundkurs Kommunikationswissenschaft. 1. Auflage. Brill | Fink, 2006. 243 S.
6. McCarthy M., O'Dell F. Academic Vocabulary in Use. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. 176 p.
7. Nord Ch. Textanalyse und Übersetzen. Theoretische Grundlagen, Methode und didaktische Anwendung einer übersetzungsrelevanten Textanalyse. 4. überarbeitete Auflage. Tübingen: Julius Groos Verlag Brigitte Narr, 2009. 283 S.
8. Nunan D. Introducing Discourse Analysis. London, New York: Penguin Books, 1993. 134 p.

Література до 5-го розділу

1. Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
2. Шишкіна Є. К., Носирев О. О. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Х.: Вид-во «Діса плюс», 2014. 200 с.
3. Amer T. Cambridge English for scientists. Cambridge: Cambridge University Press. 2011. 128 p.

4. Ammon U., Kyvelos R. Variantenwörterbuch des Deutschen: die Standardsprache in Österreich, der Schweiz und Deutschland sowie in Liechtenstein, Luxemburg, Ostbelgien und Südtirol. W. de Gruyter. 2004. 954 S.

5. Barber C. The English language: a historical introduction. Cambridge: Cambridge University Press, 1993. 292 p.

6. Guilloux M, C. Herry, S. Pons. Alter ego 5: Méthode de français. Paris: Hachette, 2010. 216 p.

7. McCarthy M., O'Dell F. Academic Vocabulary in Use. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. 176 p.

IV. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Додаткове вступне випробування оцінюються за шкалою «зараховано» або «незараховано». Вступник, який отримав оцінку «незараховано», до складання вступного іспиту зі спеціальності.

Завдання 1. Тестові завдання.

Кожне тестове завдання множинного вибору (1 правильна відповідь) із кожного розділу фахових дисциплін має вагу 2 бали. Виконання тестових завдань максимально оцінюється у **40 балів** (20 завдань * 2 бали).

Завдання 2. Переклад тексту з основної (першої) іноземної мови українською. Кількість балів за завдання – **30**.

Критерії оцінювання:

- 30-27 балів (не менше 90% потрібної інформації): оцінюється правильне, точне розуміння тексту, його основних фактів та зв'язків між ними; адекватний переклад українською мовою шляхом добору відповідних стратегій, способів і прийомів з урахуванням лексико-стилістичних та дискурсивно-комунікативних особливостей тексту; допускається 1-3 помилки лексичного і граматичного характеру;

- 26-22 бали (не менше 75% потрібної інформації): правильне, але недостатньо повне і точне розуміння тексту; прийнятний переклад українською мовою шляхом добору відповідних стратегій, способів і прийомів з урахуванням лексико-стилістичних особливостей тексту; допускається 4-6 помилок лексичного і граматичного характеру;

- 21-18 балів (не менше 60% потрібної інформації): недостатньо правильне, неповне і неточне розуміння тексту; правильний переклад і розуміння не менше 60% основних фактів і зв'язків між ними; недостатньо адекватний, проте логічний переклад українською мовою з частковим урахуванням лексико-стилістичних особливостей тексту; допускається

наявність недоліків перекладу, які спотворюють зміст вихідного тексту;

- 0 балів: відповідь містить менше 60% необхідної інформації.

Завдання 3. Переклад тексту з української мови основною (першою) іноземною. Кількість балів за завдання – **30**.

Критерії оцінювання:

- 30-27 балів (не менше 90% потрібної інформації): оцінюється правильне, точне розуміння тексту, його основних фактів та зв'язків між ними; адекватний переклад іноземною мовою шляхом добору відповідних стратегій, способів і прийомів з урахуванням лексико-стилістичних та дискурсивно-комунікативних особливостей тексту; допускається 1-3 помилки лексичного і граматичного характеру;

- 26-22 балів (не менше 75% потрібної інформації): правильне, але недостатньо повне і точне розуміння тексту; прийнятний переклад іноземною мовою шляхом добору відповідних стратегій, способів і прийомів з урахуванням лексико-стилістичних особливостей тексту; допускається 4-6 помилок лексичного і граматичного характеру;

- 21-18 балів (не менше 60% потрібної інформації): недостатньо правильне, неповне і неточне розуміння тексту; правильний переклад і розуміння не менше 60% основних фактів і зв'язків між ними; недостатньо адекватний, проте логічний переклад іноземною мовою з частковим урахуванням лексико-стилістичних особливостей тексту; допускається наявність декількох недоліків перекладу, які частково спотворюють зміст вихідного тексту;

- 0 балів: відповідь містить менше 60% необхідної інформації.

Сума балів за відповіді на екзамені переводиться до екзаменаційної оцінки згідно з таблицею:

Бали	Оцінка
100...95	Зараховано
94...85	Зараховано
84...75	Зараховано
74...65	Зараховано
64...60	Зараховано
Менше 60	Не зараховано

V. ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Форма № Н-5.05

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

(повне найменування вищого навчального закладу)	
Освітній ступінь	<u>доктор філософії</u>
Спеціальність	<u>ВІІ Філологія (за спеціалізаціями)</u>
(назва)	
Навчальна дисципліна	<u>Вступний іспит</u>

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Тестове завдання із фахових дисциплін.
2. Переклад тексту з основної (першої) іноземної мови українською.
3. Переклад тексту з української мови основною (першою) іноземною.

Затверджено

Гарант освітньої програми

Ірина АНДРУЩЕНКО

Київ 2025

ПРИКЛАД ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

Завдання 1. Теоретичне питання із фахових дисциплін. Оберіть правильну відповідь і запишіть його у бланку для відповідей.

1. Механізм актуалізації мови як системи у мовленні прийнято називати:	
A. мовленнєвою діяльністю	B. мовною компетентністю
C. мовним втіленням	D. мовленнєвою грою
2. Яка основна відмінність між мовою та мовленням?	
A. Мова – це абстрактна система знаків, а мовлення – її конкретна реалізація в процесі комунікації між людьми.	C. Вони не відрізняються, це просто два синоніми для одного
B. Мова – це усне та писемне вираження думок, а мовлення – лише письмовий спосіб передавання інформації.	D. Мовлення є основою мови, оскільки саме воно визначає мовні норми та правила граматики.
3. Яка з наведених форм існування мови не є природною?	
A. Усна форма	C. Внутрішня форма
B. Писемна форма	D. Штучні мови
4. Яке з наведених тверджень є правильним щодо знакової природи мови?	
A. Мовний знак – це двостороння одиниця, що включає матеріальну форму (позначення) та зміст (поняття,	C. Усі мовні знаки мають лише умовний характер і не пов'язані з навколишньою дійсністю.

яке виражається).	
В. Семіотика – це розділ мовознавства, який вивчає винятково природні мови та їхні граматичні категорії.	Д. Лінгвосеміотика не має відношення до загальної семіотики, адже вона займається лише синтаксисом мовних одиниць.
5. Який із наведених чинників є зовнішнім у мовному розвитку?	
А. Зміни у словниковому складі, які відбуваються внаслідок впливу соціальних, культурних або політичних подій у суспільстві.	С. Поступова еволюція морфологічної системи, що визначається суто мовними механізмами та граматичними тенденціями.
В. Закономірний розвиток фонетичної системи через внутрішні мовні процеси, що відбуваються незалежно від зовнішніх впливів.	Д. Структурні зміни в синтаксисі, що виникають унаслідок внутрішньої необхідності гармонізації мовної системи.
6. Хто з вчених є засновником сучасної семіотики?	
А. Фердинанд де Соссюр	С. Ноам Чомські
В. Чарльз Пірс	Д. Леонард Блумфілд
7. Що є прикладом зовнішнього чинника мовного розвитку?	
А. Зміни у фонетиці через внутрішню еволюцію	С. Закономірності звукових змін
В. Вплив іншої мови через колонізацію	Д. Взаємодія морфологічних одиниць
8. Який рівень мовної структури безпосередньо відповідає за значення слів?	
А. Фонетичний	С. Лексичний
В. Морфологічний	Д. Синтаксичний
9. Яка з лінгвістичних парадигм акцентує увагу на універсальних граматичних структурах?	
А. Структуралізм	С. Функціональна лінгвістика
В. Генеративізм	Д. Психолінгвістика
10. Яка з функцій мови пов'язана із передачею інформації?	
А. Експресивна	С. Фатична
В. Репрезентативна	Д. Поетична
11. Яка з типологічних характеристик належить до морфологічної класифікації мов?	
А. Ступінь аглютинативності	С. Наявність тонів
В. Лінійний порядок слів	Д. Кількість голосних
12. Яке твердження найточніше відображає взаємозв'язок мови та мислення?	
А. Мислення завжди здійснюється у вербальній формі.	С. Мислення не має жодного зв'язку з мовою, оскільки є автономним

	процесом.
В. Існують невербальні форми мислення, але мова значно впливає на його структуру.	Д. Всі природні мови мають однаковий вплив на когнітивні процеси.
13. Яка з наведених форм мови найбільшою мірою зберігає сталість у часі?	
А. Усне мовлення	С. Внутрішнє мовлення
В. Писемна мова	Д. Діалектична форма мови
14. Яке з понять не є основною характеристикою мовного знака за Ф. де Соссюром?	
А. Арбітрарність (умовність)	С. Іконичність
В. Лінійність	Д. Дискретність
15. Який із зовнішніх чинників може значно впливати на розвиток мови?	
А. Вплив літературних норм	С. Соціальні та політичні зміни
В. Зміни у фонетичній системі	Д. Регулярні мовленнєві помилки носіїв
16. Який тип зв'язку між елементами мовної системи проявляється через відношення вибору та об'єднання в мовленнєвому потоці?	
А. Парадигматичний, що визначає можливі заміни елементів у певному контексті, формуючи системні опозиції.	С. Іконічний, що ґрунтується на подібності форми мовного знака до його значення.
В. Синтагматичний, що реалізується у лінійній послідовності мовних одиниць у межах висловлення.	Д. Діахронічний, що відображає зміни мовної системи в історичному розвитку.
17. Який із наведених мовних союзів є прикладом ареальної класифікації мов?	
А. Романська група мов	С. Фінно-угорська сім'я мов
В. Балканський мовний союз	Д. Індоевропейська мовна сім'я
18. Яка з лінгвістичних парадигм першою застосувала метод порівняльного аналізу мов?	
А. Структуралізм	С. Порівняльно-історичне мовознавство
В. Генеративізм	Д. Когнітивна лінгвістика
19. Який із зазначених аспектів мови безпосередньо пов'язаний із її сприйняттям та продукуванням на рівні нейронних процесів?	
А. Соціальний	С. Фізіологічний
В. Психічний	Д. Нейрокогнітивний
20. Яка з наведених мов належить до ізолюючого (аналітичного) типу?	
А. Латинська	С. Німецька
В. Китайська	Д. Польська

РОЗРОБНИКИ:

*Юлія БАКЛАЖЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови*

*Наталія МАЙЄР, доктор педагогічних наук, доктор, в.о. завідувача
кафедри теорії, практики та перекладу французької мови*

*Марина КОЛІСНИК, кандидат філологічних наук, доцент, в.о.
завідувача кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови*

*Оксана ТУРИШЕВА, кандидат філологічних наук, доцент, доцент
кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови*

Програму рекомендовано:

Вченою радою факультету лінгвістики

Голова вченої ради

Зоя КОРНЄВА

протокол № 8

від «27» «березня» 2025 р.